MAANPUOLUSTUKSEN
HENKILÖKUNTALIITTO MPHL RY

LAUSUNTO 33/Dg

23.10.2023

Eduskunta
valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

VALTION TALOUSARVIO 2024

Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarvioesitykseen 2024.

Hallituksen esityksessä talousarvion pääluokka 27 puolustusministeriön hallinnonalan osalta sisältää merkittäviä ja perusteltuja korotuksia puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien toimintamenoihin.

Muuttunut toimintaympäristö ja Natojäsenyys edellyttävät puolustuskykymme ylläpitoon ja kehittämiseen pysyvää määrärahojen tason nostoa, mutta myös kykyä vastata nopeasti mahdollisiin lisäresurssitarpeisiin. Edelleen on huomioitava myös Ukrainalle annettava materiaali- ja koulutustuki.

Talousarvioesityksen mukaan hallinnonalan henkilötyövuosimäärä vähenee noin 250 henkilötyövuodella vuoteen 2023 verrattuna. Tämä on talousarvioesityksen mukaisesti seurausta pääasiassa toimintaympäristön muutoksen vuoksi palkatun lisähenkilöstön määräaikaisten tehtävien päättymisestä.

Suhtaudumme kriittisesti henkilötyövuosien alenemaan eikä toimintaympäristön muutos tule muuttumaan suotuisampaan suuntaan päivämäärällä 1.1.2024 tai edes lähivuosina.

2020-luvulla siviilihenkilöstön henkilötyövuosien kasvu on perustunut lähinnä määräaikaiseen rahoitukseen elvytyksen tai lisätalousarviomenettelyn perusteella. Kaikkia käsipareja tarvitaan, mutta tilanne ei ole tällaisenaan kestävällä perustalla.

Toimintaympäristön muutos sekä täysimääräinen puolustusliitto Naton jäsenyys heijastuvat monilla tavoin Puolustusvoimien arkeen.

Muutokset heijastuvat koko organisaatioon, jossa ammattitaitoinen, osaava ja riittävä siviilihenkilöstö on tärkeässä roolissa valmiuden näkökulmasta.

Mm. lisääntyvät kertausharjoitukset myös ulkomailla, MPK:n toiminta ja materiaalisiirrot luovat painetta varastokenttään, jossa jo nykyisin toimitaan liian pienellä henkilöstöresurssilla. Rajavartiolaitos tukeutuu myös harjoitustoiminnassaan Puolustusvoimien huoltorakenteisiin.

Vaikutukset kohdentuvat myös aluetoimistoihin ja hallintoyksiköiden koulutustoimialoille, joissa vastataan kertausharjoitusten hallinnointitehtävistä. Lisäksi kutsuntojen laajentuminen koko ikäluokkaan vaatii lisäresursointia ennakoiden tulevaa jo ensi vuoden osalta.

Siviilihenkilöstöä ja -tehtäviä on lisättävä myös henkilöstö- ja materiaalihallinnan tehtävissä hankinta-alalla sekä sosiaalikuraattoritehtävissä. Materiaalin huolto- ja asennustehtävät sekä tuotantotehtävät edellyttävät lisähenkilöstöä.

Nämä edellä mainitut tehtävät ja toimialat toimivat esimerkkeinä siviilihenkilöstöön liittyen.

Henkilöstön lisätarpeet eivät näyttäydy missään määrin tilapäisinä, vaan tilanne tulee jatkumaan pitkään. On tarkoituksenmukaisinta, että tehtävät ovat pysyviä ja pitkäaikaisia ja henkilöstöä on riittävästi. Näin myös sitoutetaan henkilöstö tehtäviin, luodaan pohjaa suunnitelmalliselle ja pitkäjänteiselle toiminnalle sekä henkilöstösuunnittelulle. Määräaikaisiin tehtäviin palkatut henkilöt ovat parhaimmillaan hyvää ja valmista rekrytointipohjaa pysyviin tehtäviin. Tällä on merkitystä myös kansantaloudellisesti työllisyyden näkökulmasta.

Edellytämme, että siviilien tehtävät ovat kokoaikaisia ja vakinaisia virkasuhteisia. Tämä edistää siviilien palkkauksellista asemaa, urapolkuja sekä Puolustusvoimien kilpailukykyä työmarkkinoilla. Tärkeää on, että pystymme rekrytoimaan osaavaa, kehittymishalukasta ja motivoitunutta siviilihenkilöstöä asiantuntija- ja tukitehtäviin, jotka kaikki ovat välttämättömiä toiminnalle. Tutkimuksen mukaan Puolustusvoimat työnantajana nähdään houkuttelevana ja hyvämaineisena, tämä maine on ehdottoman tärkeää säilyttää myös tulevaisuudessa.

Korostamme myös, että Puolustusvoimien toiminnan kannalta kustannustehokkainta on oikean henkilöstöryhmän kohdentaminen ja toimiminen koulutusta ja osaamista edellyttävissä tehtävissä. Näin mahdollistetaan ja varmistetaan, että sotilaat toimivat sotilaallista koulutusta vaativissa tehtävissä ja siviilit siviililuonteisissa tehtävissä.

Siviilitehtävien vähyys on tuottanut myös sotilaita siviilien tehtäviin mm. varastotoiminnoissa, asennustehtävissä, hallintotehtävissä. Tässä muuttuneessa tilanteessa henkilöstöresurssien suuntaaminen niin, että jokainen tekee koulutustaan ja ammattinsa mukaista työtä on järkevää henkilöstöresurssien käyttöä. Uskomme, että näin toimien sotilaita pystytään tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti siirtämään mm. operatiivisiin, valmiudellisiin, kansainvälisiin sekä koulutuksellisiin tehtäviin.

Toiminnan tason nosto lisää julkisen talouden suunnitelman 2023–2026 sekä puolustusselonteon mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstömäärää 500 henkilötyövuodella kohdentuen siviili- ja sotilashenkilöstöön.

Aikajänne henkilöstömäärän kasvattamiselle on edelleen liian pitkä. Henkilöstöresursseja tarvitaan nopeammin.

Vuoden 2024 osuus on 125 henkilötyövuotta, joista noin puolet kohdentunee siviilihenkilöstöön. Siviilihenkilöstön määrän suunta on nouseva, mutta liian hitaasti.

Talousarvioesityksen mukaan Puolustusvoimien liittoutuminen ja siihen liittyvät valmiusvaatimukset muodostavat merkittävän henkilöstön lisäresurssitarpeen yli em. 500 henkilötyövuoden lisäksi. Tämä on tärkeä kirjaus, jonka voimme myös allekirjoittaa.

Sotilaallinen liittoutuminen edellyttää merkittävää lisäresurssitarvetta myös kotimaassa palvelevaan henkilöstöön. Näitä tarpeita olemme lausunnossamme siviilihenkilöstön osalta kuvanneet.

On välttämätöntä, että talousarvioon saadaan määrärahat täysimääräisesti Nato-jäsenyyden edellyttämiin henkilöstötarpeisiin sekä muihin liittoutumisesta johtuviin uusiin velvoitteisiin. Henkilöstöresurssin riittävyydestä on huolehdittava joukko-osastoissa/vast, joista henkilöstöä lähtee tehtäviin ulkomaille.

Lisähenkilöstön määrää on talousarvioesityksen mukaan määrä tarkastella integraatioprosessissa. Edellytämme henkilöstömäärän viivytyksetöntä tarkastelua, ja henkilöstön lisäämistä toimintaa vastaavalla tavalla. Henkilöstövajausta on vielä paljon myös puolustusvoimauudistuksen seurauksena. (n. 2100 tehtävä lakkautettiin, joista n.1700 siviilitehtävää).

Talousarvioesityksessä kuvatut Puolustusvoimien materiaalisen kehittämisen kehittämisohjelmat sekä niihin rakennettavat suorituskyvyt ovat mittavia ja vaativia hankkeita. Henkilöstön riittävyys näihin sekä normaaliin toimintaan herättävät huolta.

Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry kantaa erityisesti huolta siviilihenkilöstön riittävästä määrästä ja jaksamisesta.

Talousarvioesityksessä henkilöstövoimavarojen hallinnan tavoitteena oleva henkilöstön toimintakyvyn ja hyvinvoinnin kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Konkreettisin ja merkityksellisin asia, joka siviilihenkilöstön toimintakykyä ja hyvinvointia tukee, on tehtäviin nähden riittävä henkilöstön määrä. Pidämme tärkeänä, että huolehditaan siviilihenkilöstön suhteellisesta ja tasapuolisesta osuudesta.

Kunnioittavasti

Elina Laiho
puheenjohtaja